

6 ГРУДНЯ - ДЕНЬ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

«АРМІЯ ВИСТОЯЛА ЛИШЕ ЗАВДЯКИ ГЕРОЇЧНИМ ЗУСИЛЛЯМ...»

Привітання Президента України В.Ф.Януковича з нагоди 19-ї річниці Збройних Сил України Шановні військовослужбовці, працівники Збройних Сил України!

Дорогі ветерани!

Україна відзначає 19-ту річницю Збройних Сил. За роки незалежності українська армія утвердилася як опора нашої державності і гарант національної безпеки.

Відаю належне професіоналізму та відданості людей у погонах. Ви підтримуєте добрий рівень обороноздатності держави в умовах обмеженого фінансування та застарілого технічного забезпечення.

Не можна не визнати, що усі роки незалежності держава не приділяла необхідну увагу розвитку Збройних Сил. Армія вистояла лише завдяки героїчним зусиллям рядового та офіцерського складу, а також цивільного персоналу.

Сучасні виклики і загрози у системі світової безпеки вимагають нової державної політики в розбудові Збройних Сил.

Україна готова творити мобільну, професійну армію, оснащену сучасним озброєнням та технікою. У поточному році ми зупинили руйнацію армії і досягли стабілізації. Створено умови для системного і глибокого реформування нашого війська.

Важливим на шляху розбудови армії нового зразка є досягнення європейського рівня соціальних стандартів для військовослужбовців, членів їх родин та військових пенсіонерів.

Сучасну техніку можна довірити тільки високоосвіченим, якісно підготовленим фахівцям. Тому важливо підвищувати якість військової освіти і професійний рівень офіцерів.

Ефективність управління військами, радикальні зміни у ресурсному і матеріально-технічному забезпеченні – ось наше завдання на найближчий час.

Сьогодні, в День Збройних Сил України, з глибокою повагою звертаюся до ветеранів. Прошу Вас частіше зустрічатися з молоддю, розповідати їм, якою ціною здобути мир і свобода для нинішніх поколінь.

Моя підтримка – молодим воїнам, що роблять перші кроки на військовій службі. Ви – майбутнє нашого війська. Це майбутнє залежить від того, наскільки впевнено ви опануєте військову науку.

Вітаю батьків, чії сини і дочки служать у Збройних Силах України. Ваші діти обрали складну, але гідну професію. І ви можете пишатися результатами свого виховання.

Вітаю всіх з дев'ятнадцятою річницею Збройних Сил України. Нехай буде сильна наша армія. Нехай буде міцна безпека держави. Нехай буде мир, спокій і добро в Україні.

<http://www.president.gov.ua/news/18874.html>

«СЛАВА, ГОРДІСТЬ, МІЦЬ КРАЇНИ»

У переддень 19-ї річниці Збройних Сил України в Гарнізонному будинку офіцерів міста Сімферополя відбулись урочисті збори та святковий концерт з нагоди професійного свята військових.

Урочистості, які розпочалися проведенням святкових мітингів у військових частинах гарнізону, продовжилися нагородженням кращих військовослужбовців відзнаками та подарунками у провідному військовому культурно-освітньому закладі Сімферополя.

Атмосферу святкового настрою ще до початку зборів створював своєю грою оркестр 36-ї бригади берегової оборони національного флоту. Музики у військо-

вих однострою під керівництвом диригента майора Юрія Рябчика виконували твори українських та світових майстрів, центральною сімферопольською вулицею ім. Пушкіна лунали військової марші.

Рівно о 12-й звуки фанфар сповістили про початок урочистостей. На сцену внесено Державний прапор України, прапор Збройних Сил України та прапор Військово-Морських Сил Збройних Сил України. У залі представники державних органів влади, громадських організацій, духовенство, ветерани Великої Вітчизняної війни та Збройних Сил, військовослужбовці гарнізону та члени їхніх сімей.

Звучать Державний Гімн України та Гімн

Автономної Республіки Крим. До слова запрошується виконувач обов'язки заступника командувача Військово-Морських Сил Збройних Сил України з берегової оборони полковник Сергій Пасічник.

У своїй по-військовому короткій промові полковник Сергій Пасічник (на фото угорі) вітає усіх присутніх із головним святом військових. Офіцер наголошує, що за минулий рік всі без винятку частини гарнізону продемонстрували високі показники у бойовій готовності. За успіхи та проявлену ініціативу понад 20 військовослужбовців гарнізону отримали відзнаки, грамоти та заохочення.

(Закінчення на 4-й стор.).

Фото О. НОСАНЕНКА.

ОТ І ВСЕ, НІЧОГО ГЕРОЇЧНОГО?

У вересні цього року під час наймасштабніших тактичних навчань «Взаємодія-2010» на борту середнього десантного корабля «Кіровоград» Військово-Морських Сил Збройних Сил України виникла позаздатна ситуація. Внаслідок короткого замикання стався несанкціонований пуск двох ракет, який спричинив вибух та загоряння у твіндеці - внутрішньому приміщенні корабля. Впевнені та самовіддані дії членів екіпажу дозволили у короткий термін локалізувати та погасити пожежу.

Саме цей випадок, що стався на борту десантного корабля під час проведення бойових стрільб, в черговий раз засвідчив: в реальних бойових умовах, а саме в такіх потрапив екіпаж «Кіровограда», на

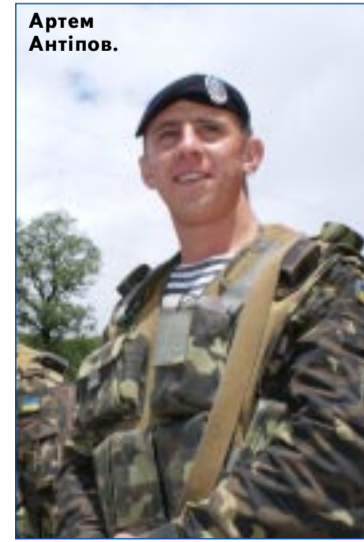
перший план виходять професіоналізм, досвід, мужність і відвага військовослужбовців.

Під час проведення рятувальних робіт один з матросів екіпажу корабля отримав поранення. Перебуваючи поруч, морський піхотинець старший матрос військової служби за контрактом Артем Антіпов підхопив пораненого матроса і виніс його у приміщення кубрика десанту. Розірвавши свій тільник, Артем Антіпов перев'язав пораненого товариша та виніс на верхню палубу корабля, де знаходився особовий склад десанту. Постраждалому було надано медичну допомогу, після чого разом з іншими постраждалими евакуйовано на санітарному катері «Сокаль» до військового госпітально.

Розповідає Артем Антіпов: «У той день активної фази «Взаємодія-2010» СДК «Кіровоград» мав висадити мінометну батарею морпіхів на берег у районі мису Опук, щоб ті одразу долучилися до наступальних дій основних сил десанту. Точніше - «накрили» вогневі точки і живу силу умовного супротивника на схилах гори Кончельська. Звична справа, бойова робота за призначенням.

Напередодні весь маневр на майбутньому полі бою ми відпрацювали, як по нотах. Без проблем вивантажили із «Кіровограда» свої ГАЗ-66 з озброєнням і боеприпасами на берег, а пізніше те ж саме виконали у зворотній послідовності.

(Закінчення на 4-й стор.).

Артем Антіпов.

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України, Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця».

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ».

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА.

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України.
Рестраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269.

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - на сторінках газети.
Редакція застерігає собі право скорочувати публікації і виправляти мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (0652) 51-13-24;
відділів - 51-13-25;
51-13-27.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й поверх, кімн. 13 - 15.
E-mail: wik@swit.crimea.com
Сторінка в Інтернеті: http://svitlytsia.crimea.ua

Газета набрана і зверстана в комп'ютерному центрі «Кримської світлиці» і віддрукована у друкарні видавництва «Таврида». (95000, м. Сімферополь, вул. Генерала Васильєва, 44).
Тел.: (0652) 583-220.
Зам. ...
Наклад - ...

Видаєць - ДП Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури і туризму України.
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 201-65-23.
Р/р 37128003000584 в УДК у м. Києві МФО 820019 код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: dp_giv_mktu@ukr.net
Р/р «Об'єднаної редакції газети «Кримська світлиця»: 26000452086870 в АКБ «Укрсоцбанк» м. Сімферополь МФО № 324010 код ЄДРПОУ 20679407

НА ЧИНОВНИКАХ ПЛАНУЮТЬ ЗЕКОНОМИТИ МІЛЬЯРД

Проектом державного бюджету на 2011 рік передбачено раціональне й ефективне використання коштів.

Як передає кореспондент УНІАН, про це прем'єр-міністр України Микола Азаров заявив на засіданні Кабінету Міністрів, під час якого планується затвердити проект держбюджету на 2011 рік.

Він відзначив, що через бюджет перерозподілятиметься 28,7% ВВП. Витрачання коштів буде зосереджено на пріоритетні напрями розвитку, і загальнодержавні витрати буде зменшено на 23%. Прем'єр наголосив, що скорочення витрат буде проведено, перш за все, за рахунок проведення адміністративної реформи. «Витрати на утримання органів державної влади порівняно з 2010-м роком скорочено більш ніж на 1 мільярд гривень. Перш за все, ми скорочуємо адміністративні витрати і продовжуємо оптимізацію чисельності органів державного управління, і ліквідуємо неефективні витрати», - сказав М.Азаров.

Також він повідомив, що в 2011-му році на 30% планується скоротити державні заборгованості і скоротити обсяг держгарантій. «Державні гарантії надаватимуться винятково для реалізації інвестиційних та інноваційних проектів загальнодержавного значення», - сказав М.Азаров.

Також, відзначив прем'єр, наступного року буде можливість скоротити розміри коштів для підтримки Пенсійного фонду, і проведення пенсійної реформи скоротить дефіцит ПФУ на третину.

«Звільнені кошти буде спря-

мовано на забезпечення соціального захисту громадян і виведення економіки на траєкторію стабільного зростання», - сказав М.Азаров.

Він повідомив, що планується збільшити на 1 млрд. грн. витрати на охорону здоров'я, на 600 млн. грн. більше буде виділено на охорону навколишнього середовища, на 500 млн. грн. більше буде спрямовано на духовний і фізичний розвиток людей. Також, відзначив М.Азаров, у бюджеті 2011 року передбачено планове підвищення прожиткового мінімуму, мінімальних зарплат і пенсій. Буде підвищено стипендії, виплати сім'ям з дітьми, дітям-інвалідам і багатодітним сім'ям. Крім того, в 1,6 раза буде збільшено розмір допомоги при народженні дитини. Також на 20% буде збільшено розмір коштів для надання пільг і житлових субсидій. Проектом бюджету-2011 також передбачено збільшення капітальних витрат. Також прем'єр повідомив,

КОМЕНТУЄ ХУДОЖНИК...

В КРИМУ ПРОВЕДУТЬ ЕКСПЕРИМЕНТ...

Рада міністрів АР Крим виступила з ініціативою щодо запровадження в Криму експерименту із створення інформаційно-аналітичної системи регіонального управління та запровадження електронної соціальної картки. Ініціативу, викладену в проекті постанови Кабінету Міністрів України схвалили на засіданні Урядового комітету з питань регіональної та соціальної політики, будівництва, житлово-комунального господарства та гуманітарного розвитку. Про це повідомив голова Комітету, Віце-прем'єр-міністр України Віктор Тихонов.

Таким чином, за словами Віктора Тихонова, до міста Києва, Харківської і Чернівецької областей, в яких раніше запланували проводити в 2010-2011 роках експеримент із

створення інформаційно-аналітичної системи регіонального управління та запровадження електронної соціальної картки, долучиться і Автономна Республіка Крим.

«Зусилля Уряду спрямовані на удосконалення системи соціального захисту населення. Звернути увагу, існуюча система сформована на основі системи соціального захисту населення УРСР, яка, звісно, не може відповідати потребам сьогодення. Необхідно виробити прозорий механізм видавання одержувачам соціальної допомоги, компенсаційних і дотаційних виплат, а також запровадити централізований контроль за цільовим використанням коштів, що виділяються на соціальні цілі», - прокоментував Віктор Тихонов.

Нагадаємо, у жовтні 2010 року Уряд прийняв постанову «Про запровадження електронної соціальної картки» (11.10.2010 р. № 947).

Прес-служба Віце-прем'єр-міністра України.

ВШАНУВАЛИ БАГАТОДІТНИХ МАМ

9 грудня виконуючий обов'язки Постійного Представника Президента України в АР Крим Віктор Плакіда в урочистій обстановці вручив почесні звання «Мати-героїня» 16 багатодітним мамам - мешканкам Сімферополя та інших кримських міст і районів.

Вітаючи присутніх в залі Представництва жінок, їх рідних і близьких, Віктор Плакіда підкреслив, що сьогодні держава та Президент України приділяють велику увагу питанню соціальної підтримки багатодітних та молодих сімей.

«Ініціативи Глави держави,

зокрема, викладені у програмі «Україна для людей», - у першу чергу, стосуються збільшення соціальних виплат при народженні дітей. Вірю, що так і буде, і вже в бюджеті 2011 року ці суми будуть закладені, і молоді мами відчують на собі турботу держави. Хто знає, може, багато хто з них повторять і ваш подвиг. Тому що це, дійсно, подвиг - народити, виховати, підняти на ноги, дати путівку в життя своїм дітям», - сказав Віктор Плакіда, звертаючись до кримських матерів-героїнь.

У церемонії нагородження також взяли участь заступник Постійного Представника

Президента України в АР Крим Ібраїм Мамутов, працівники Представництва.

Самі винуватичі торжества не приховували сліз і зізнавались, що навіть очікувані нагороди стали для них приємним сюрпризом. Багато хто - у своїх відповідних, коротких, але душевних словах дякували Главу держави, кримську владу за турботу і увагу.

Завершилося торжество концертом юних талантів - вихованців Республіканського центру дитячої творчості, неформальним спілкуванням та традиційним фото на пам'ять.

Прес-служба Постійного Представника Президента України в АР Крим.

КОНГРЕС УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ ОЧОЛИВ СТЕПАН БРАЦЮНЬ

Головою Конгресу українських націоналістів (КУН) обрано Степана Брацюня замість Олексія Івченка. Про це УНІАН повідомили в прес-службі КУН.

У повідомленні зазначається, що таке рішення було прийнято більшістю делегатів XIII з'їзду КУН, який пройшов 4 грудня.

У своїй промові перед делегатами з'їзду С.Брацюнь відзначив потребу якісного оновлення партії й активного залучення молоді.

«Я ініціювати створення Інституту політичної освіти на базі Конгресу для посилення інтелектуальної складової партії та підвищення рівня політичної освіти членів», - зазначив він.

С.Брацюнь також підкреслив необхідність співпраці з націоналістичними організаціями, зокрема Організацією Українських Націоналістів.

Також у повідомленні зазначається, що С.Брацюнь закінчив медичний інститут ім. О.Богомольця й Харківську юридичну академію ім. Ярослава Мудрого. Є головою Правління Всеукраїнського Благодійного фонду «Соборність», почесний член Асоціації кардіохірургів України. Член Конгресу Українських Націоналістів із 1993 року. З 2003 року очолював Секретаріат Головного Проводу КУН. Одружений, виховує сина й доньку.

НОВИНИ

СТАТУС СЕВАСТОПОЛЯ ЗРОСТАЄ

У січні 2011 року у Севастополі відкриється Генеральне консульство Республіки Польща. Веслав Мазур - Генеральний консул Республіки Польща у Севастополі, цього тижня відвідав місто та зустрівся з його керівництвом. Голова міськради Юрій Дойніков вважає, що «...відкриття польського консульства у Севастополі - це крок до втягнення міста у світову економіку, залучення інвестицій, міжнародні зв'язки. Це робить Севастополь ще значимішим й безумовно сприятиме економічному розвитку міста».

МАЙБУТНЄ «СЕВМОРЗАВОДУ»

Український підприємець Петро Порошенко придбав 60-відсотковий пакет акцій «Севморзаводу» у російського підприємця Костянтина Григоришина. 19 січня на зборах акціонерів він представив нову концепцію розвитку підприємства. Петро Порошенко спростував чутки про наміри знести завод та будувати на його місці елітне житло. У період кризи це - справа безперспективна. Він вважає, що завод має потужний потенціал і треба використати його сповна.

40-РІЧЧЯ «ДОНБАСУ»

4 грудня виповнилося 40 років кораблю управління «Донбас» Військово-Морських Сил Збройних Сил України. З нагоди святкування на борту корабля відбувся урочистий мітинг, у якому взяли участь: командування українського флоту, члени екіпажу, представники шефських організацій Макєвки, Маріуполя та Лисичанська. За 40 років корабель неодноразово виконував завдання у Середземному морі, брав участь у навчаннях. Міністерство оборони України виділило близько 4млн.грн. для проведення на кораблі поновлювальних робіт. Це дасть змогу екіпажу корабля й у наступному році бути в повній готовності, брати участь у запланованих навчаннях.

ПРИЇХАЛИ...

Прізд у севастопольських тролейбусах з 10 липня виріс з 75 копійок до гривні, а невдовзі коштуватиме 1грн.50 копійок. На колегії в Севастопольській міській держадміністрації директор КП «Севелектротранспорт» Василь Цибулькін повідомив, що документи з цієї пропозицією вже перебувають на погодженні у Міністерстві транспорту і зв'язку України. Керівник вважає, що сьогоденні собівартість перевезення одного пасажера складає від 1,5 до 2,5. Таке різке підвищення ціни на проїзд Цибулькін пояснює зношеністю тролейбусного парку в цілому та чималою кількістю пільговиків.

СТІНИ ЧЕМБАЛО МІЦНІЮТЬ

Після тривалої перерви до Балаклави повернулися реставратори, аби продовжити роботи на фортеці Чембало. Реставраційні роботи були припинені півтора роки тому через брак коштів. За цей час туди навідувалися хто відпочити, а хто поживитися будматеріалами. Зрештою, місьцина перетворилася на смітник. Зараз там працює бригада з 9 реставраторів під керівництвом Олега Бордєського. У мешканців Балаклави з'явилася надія на поновлення стародавньої пам'ятки.

ЗАЯВА

У СЕВАСТОПОЛЬСЬКИХ ДІТЕЙ ЗБИРАЮТЬСЯ ПОЦУПИТИ МАЙЖЕ 5 МІЛЬЙОНІВ ГРИВЕНЬ?!

За повідомленнями преси начальниць управління капітального будівництва Севастопольської державної адміністрації Олександр Ліфшиц на засіданні постійної комісії міської ради з бюджету і фінансів анонсував можливе нецільове використання 4 млн. 600 тис. грн., що їх виділив український Уряд на продовження будівництва української школи-колегіуму в 2010 році. Він вважає, що ці гроші «необхідно витратити на завершення каналізаційного колектора в Мартиновій бухті». Наміри місцевих представників виконавчої вертикалі не виконувати рішення Кабінету Міністрів дивують своєю сміливістю.

Треба зазначити, що ця антидержавна, антиурядова і, фактично, сепаратистська заява місцевого чиновника прозвучала на тлі волянь заїжджих російських політиків та їх місцевих маріонеток про начебто утиски російської мови. Очевидно і те, що будівництво української школи-колегіуму навмисне гальмують на різних рівнях, аби вона не стала в Севастополі взірцем навчального закладу з високим рівнем освіти, де навчалися би державною мовою діти українців, росіян, кримських татар та всіх інших, які пов'язують своє майбутнє з Україною.

Громадський комітет «Український Севастополь» заявляє свій рішучий протест будь-яким діям чи заявам, які робляться чи лунають з уст керівників різного калібру і спрямовані проти появи в Севастополі української школи-колегіуму чи перетворенню цього соціально-необхідного об'єкта в довгобуд. Ці дії чи заяви ми вважаємо антиукраїнськими і визначаємо їх як незаконне обмеження конституційних прав молодих севастопольців всіх національностей на отримання освіти державною мовою.

Громадський комітет «Український Севастополь». 10 грудня 2010 р. <http://ukrlife.org/main/index.html>

ОЛЕГ ФОМУШКІН ПЕРЕОБРАНИЙ ГОЛОВОЮ КРИМСЬКОЇ УНП

Згідно з рішенням звітно-виборної конференції Кримської організації Української Народної Партії головою організації був переобраний Олег Фомушкін. Також було висунуто делегатів на XII з'їзд УНП, що відбудеться 11 грудня у Києві. Конференція запропонувала з'їзду на посаду голови Української Народної Партії кандидатуру Юрія Костенка.

ТАНЦЮЮ ДЛЯ ТЕБЕ...

Років 4-5 тому трапився мені у газеті „Порадиш” лист жінки, яка через онкологічну хворобу зазнала мастектомії (так зветься операція з видалення молочної залози). Цей лист був сповнений розгубленості, відчаю: як жити далі? На що очікувати? Як знайти себе у цьому світі, який став раптом новою реальністю? А ще німого крику-стогону: допоможіть!

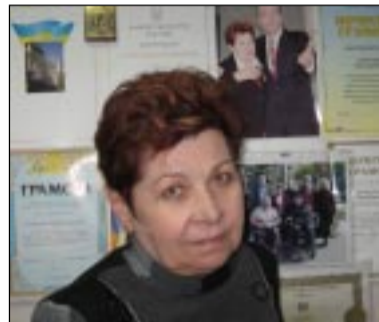
Не знаю, чи багато читацьких листів було одержано редакцією для цієї людини, але свого я, написавши, не надіслала. А розповіла я в ньому історію однієї з моїх сусідок. Коли ми познайомилися, минуло вже понад 20 років після кількох її виснажливих онкологічних операцій, про які я і знати не знала. Але знала інше: такої чуйної, доброї людини мені просто не траплялося. Здавалося — увесь сенс її життя полягав у тому, щоб бути корисною навіть зовсім чужим і незнайомим людям.

І ось, переглядаючи книгу Ганни Хомутової (на фото) „Життя після операції”, я читаю: „Як і будь-яке серйозне випробування, хвороба — це не тільки біда, але і джерело важливого життєвого досвіду. Часто жінки кажуть про те, що після операції вони по-іншому стали сприймати життя, зблизилися з рідними, прийшли до глибшого сприйняття його сенсу”. Можливо, саме це і відбулося свого часу з моєю сусідкою, православною християнкою, для якої служіння Богу стало водночас служінням людям. Але все це краще обмірковувати на відстані як фізичному, так і в часі. Втім, якщо вже сталося лихо, з такої книги жінка може довідатися, як їй діяти вже тут і зараз, не вдаючись до філософствувань — надто великий розпач, надто гострий біль. Є в брошурі і розділ „Куди звертатися за допомогою і підтримкою” з конкретними рекомендаціями:

„По всьому світу активно діють організації, створені колишніми пацієнтками онкологічних клінік. Жінки переконані, що ніхто так добре, як вони самі, не уявляє тих труднощів, з якими доводиться зустрічатися, і ніхто не буде докладати стільки зусиль для їхньо-

го подолання”. Для кримчан Ганна Хомутова надає адресу громадської організації „Центр реабілітації „Берегиня”, яку й очолює. І ось я в „Берегині”. Життя тут не надто жваве, але рухається. Над робочим місцем Ганни Корніївни — півтора десятка грамот та фотографії, на одній з яких вона поруч із колишнім Президентом Віктором Ющенком.

— Це коли мені вручали орден княгині Ольги III ступеня, — пояс-

нює жінка.

А поруч з її столом за шторкою Галина Нікітіна допомагає клієнтці впоратися з її новою білизною. Проте замовляються у Києві, в центрі „Ортеc”, офіційним представником якого в Криму і є „Берегиня”. Зі слів її керівниці дізнаюся, що „Ортеc” виготовляє протези молочної залози з високоякісних силіконів провідних європейських фірм і видаються вони раз на півтора року безкоштовно.

Асортимент дозволяє мати протез і білизну, що дають змогу жінці почуватися комфортно і добре виглядати. Та ось біда — цього року на протезування утворилася велика черга. Бо для фінансування цієї установи на поточний рік було закладено лише 46% від реальної потреби, а виділено — всього 10% належної суми.

Що вже казати про громадську

організацію „Берегиня”, де взагалі працюють волонтери! Вона існує лише завдяки грантам, благодійництву та, здається, покровительству небесних ангелів. Утім, про благодійників сьогодні взагалі розповідають неохоче, аби не наклакати на їхні голови з десятком позачергових перевірок. Особливо заклопотані податківці: чи не страждає від такого „марнотратства” державний бюджет?

Але таким чином депутата минулого скликання Дмитра Куцового не залякати. Всі шість років існування „Берегині” він оплачує оренду приміщення та вартість комунальних послуг. А зараз займається ще й ремонтом. Досить дивно, коли 26-річна людина, котра, як кажуть, і життя ще не бачила, раптом виявляє такі зрілі почуття і співчуття чужому горю.

А ось до держави у Ганни Корніївни є досить серйозні претензії, і небезпідставні. У гонитві за наповненням державного бюджету нею було зліквідовано фонд соціального захисту інвалідів, у якому акумулювалися кошти, одержані від роботодавців, що не створювали робочі місця для інвалідів і в такий спосіб мали забезпечувати роботою тих, кого на своїх підприємствах вважали зайвими. До державної кишені мають піти і кошти зі страхового фонду від нещасних випадків.

Та проблеми були і раніше. З ними зверталася Ганна Корніївна до колишнього мера Геннадія Бабенка і до голови комісії з охорони здоров'я, соціальних питань та у справах ветеранів ВР АРК Світлани Савченко. Та живої реакції дочекалася лише від Петра Запорожця, який замінив на посаді пані Світлану. Він одразу ж виніс проблеми інвалідів на комісію, запросивши на засідання спікера парламенту. А накопичилося їх чимало. Це відсутність справжніх реабілітаційних центрів для інвалідів, які б суттєво відрізнялися від терцентрів для лю-

дей похилого віку, що сьогодні теж опинилися за межею виживання. У інвалідів також обмежений доступ до охорони здоров'я, бо це їм просто не по кишені. А ще у лікарнях немає елементарних пандусів та іншого обладнання, яке б забезпечило інвалідам-спинальникам вільне пересування. Готуючи документ для розгляду вищими посадовцями, Ганна Корніївна поширила по Криму анкету щодо вивчення ступеня доступності медицини у Криму для жінок з обмеженими фізичними можливостями.

У результаті виявилось, що спинальні здебільшого лікарні взагалі не відвідують, як і лікаря-гінеколога, що так важливо для жінки. Для огляду цим фахівцем взагалі немає жодних умов. Замість того — лише розгубленість і роздратування з боку лікаря.

Тож у своєму листі Ганна Хомутова просить забезпечити для інвалідів архітектурне безбар'єрне середовище та віднайти можливість надавати їм безкоштовні якісні обстеження і лікування та харчування у стаціонарах.

Дуже чутливим вона вважає і питання збереження 50-відсоткових пільг при оплаті інвалідами найдорожчих комунальних послуг. Щодо пільги становлять лише 25% від вартості спожитого.

У листі Ганна Хомутова, яка виступає вже від імені Кримської республіканської громадської організації „Берег”, що об'єднує 24 міських і районних організацій інвалі-

дів, нагадує: 16 грудня 2009 року Верховна Рада України ратифікувала Конвенцію ООН щодо прав інвалідів та факультативний протокол до неї, і це дарує надію на краще майбутнє.

Але поки що 115 тисяч інвалідів Криму виживають не за рахунок державної турботи.

Особливо шокувала керівницю „Берега” та „Берегині” ситуація, що склалася під час колегії міністерства праці і соціальної політики, яка відбувалася в Алушті. Там Ганна Корніївна була присутньою як член колегії. Алуштинський міський голова Станіслав Колод заявив, що знайде у міському бюджеті 200 тис. грн. на рік для поліпшення ситуації щодо інвалідів, та на це почув у відповідь від першої заступниці міністра Ірини Кручек: „Тоді передбачте у бюджеті міста і гроші на штрафи, які ми з вас будемо стягувати”.

Що це? І чому Президент не підписав Указ, який підготувала йому Національна асамблея інвалідів до 3 грудня, хоча там не було нічого революційного?

Невже і надалі, незважаючи на приєднання до Конвенції, порятунком потопаючих лишатиметься справа рук самих потопаючих? Колишній долі маленької Ганнусі нещадно торкнулася війна. Цей біль завжди з нею. І вона прагне тільки одного: аби кожен інвалід зміг максимум використувати свій резерв. Ганна Корніївна пригадала, як торік евпаторійка Мар'яна танцювала на проєкті „Танцюю для тебе” для свого чоловіка Олега. Його, інваліда-спинальника, Мар'яна, сама реабілітолог, навчила усьому можливому. А тепер вона танцювала, аби створити йому робоче місце та допомагати іншим інвалідам, які зазнали подібного лиха.

Хто бачив цей проєкт, знає, якими непростими, виснажливими були змагання. І раптом на місці Мар'яни я уявила Ганну Корніївну, яка танцює. Танцює за усіх 115 тисяч кримчан, долаючи власні біль та втому. То коли ж з'явиться у неї надійний, професійний — державний партнер?

Тамара СОЛОВЕЙ.

(Фото автора).

АВТОМОБІЛІ - ВЕТЕРАНАМ

Напередодні Міжнародного дня інвалідів 29 кримчан сіли за кермо власних авто, придбаних за рахунок коштів Держбюджету.

«Я стояв у черзі на одержання автомобіля 10 років, і сьогодні моя мрія збулася», — розповів інвалід Великої Вітчизняної війни Іван Коломийцев. Цього дня він одержав

ключі від нового автомобіля з рук першого заступника глави кримського уряду Павла Бурлакова.

«Я дякую голові Ради міністрів Василю Джарти за те, що сьогодні я одержав довгоочікуваний автомобіль. Як людина, що пройшла майже всю війну — від Сталінграда до Європи, я висловлюю

йому подяку від імені всіх ветеранів», — відзначив Іван Коломийцев.

Крім нього, ще 28 кримчан отримали можливість сісти за кермо власних авто, які були придбані за рахунок коштів Держбюджету. Урочиста церемонія вручення ключів відбулася напередодні Міжнародного дня інвалідів на площі імені Леніна в Сімферополі.

Павло Бурлаков відзначив, що Рада міністрів

Криму приділяє велику увагу потребам людей з обмеженими фізичними можливостями. «Уряд робить усе для того, щоб реалізувати соціальні програми для тих людей, які сьогодні відчувають себе менш комфортно й менше всіх захищені», — відзначив перший віце-прем'єр. — Це проявляється не тільки у врученні автомобілів інвалідам. Кримським урядом розроблений і реалізується ряд заходів, спрямованих на підтримку фізичного й соціального благополуччя ветеранів, людей

похилого віку й інвалідів. Це й матеріальна допомога, і різні види пільг, і працевлаштування, і забезпечення доступності до об'єктів і послуг. Держава віддає свій борг тим людям, які здійснювали подвиг, захищаючи нашу Батьківщину».

Павло Бурлаков повідомив, що найближчим часом ще 33 ветерани — інваліди Великої Вітчизняної війни стануть власниками нових транспор-

тних засобів. «Раді міністрів вдалося вишукати в бюджеті республіки 1 млн. 220 тис. грн. на придбання автомобілів. Загалом у 2010 році передбачено придбати й видати 118 автомобілів «Славути» трьох модифікацій».

(За повідомленням Головного управління інформаційної політики Ради міністрів АРК).
Фото О. НОСАНЕНКА.

«СЛАВА, ГОРДИСТЬ, МІЩЬ КРАЇНИ»

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

До численних привітань приєднуються представники державних органів влади: заступник голови Ради міністрів Автономної Республіки Крим Валерій Кравець, заступник Постійного Представника Президента України в АР Крим Ібраїм Мамутов, член президії Верховної Ради автономії Петро Запорожець, радник Сімферопольського міського голови Володимир Овсієнко.

Червоною стрічкою у виступах посадовців звучить: сьогодні військові відіграють

важливу роль у суспільному та державно-політичному житті автономії. Завершуючи свій виступ, представники державних органів влади вручають відзнаки та заохочення кращим військовослужбовцям гарнізону.

Також зі словами привітань до військових того дня звертались радник голови Кримської республіканської організації української спілки ветеранів Афганістану Костянтин Попов, голова ради ветеранів війни і праці Автономної Республіки Крим, депутат Верховної Ради Автономної Республіки Крим Олександр Складний, начальник відділу взаємодії зі Збройними Силами та іншими військовими формуваннями Сімферопольської та Кримської єпархії Української православної церкви протоієрей Дмитрій Кротков.

А між виступами на сцені панувала справжня феєрія. Концерт, підготовлений силами творчого колективу Гарнізонного будинку офіцерів та Університету культури, мистецтв і туризму автономії, створив по-справжньому святковий настрій у всіх, хто цього дня був присутній на урочистостях.

Концертні номери у виконанні заслуженого працівника культури, лауреата премії АРК Ореста Мартиніва, народного ансамблю танцю «Кіммєрія», вокального ансамблю Університету культури, мистецтв і туризму автономії дарували яскраві емоції, добрий настрій і яскраві враження. Та справжньою родзинкою концерту став виступ вокального дуєту Сергія Сидоренка та Юлії Качули. Беззмінні ведучі вечора, солісти

Гарнізонного будинку офіцерів подарували глядачам пісню «Разом назавжди», автором слів якої стала Юлія Качула.

Урочисті збори та святковий концерт завершено. У військових розпочався новий навчальний рік – рік професійного зростання, вдосконалення та розвитку майстерності. Тож побажаємо людям у військових одностроях добра, родинної злагоди, здоров'я, щастя й нових звершень у благородній справі служіння Україні та її народів.

Збройні сили України – Слава, гордість,

міць країни!
Захищають мир, свободу
Служать рідному народу!
Тож вшануємо
в день святковий
Всіх без винятку
військових!

Завдяки їх чесній службі
Живемо у мирі, дружбі!
Адже мир тоді панує,
Коли армія чатує!

Владислав СЕЛЕЗНЬОВ,
підполковник.
Кримський регіональний
медіа-центр Міністерства
оборони України.
Фото О. Носаненка.

СЬОГОДНІ - МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Ця дата була встановлена Генеральною Асамблеєю ООН у 1950 році на честь ухвалення 10 грудня 1948 року Загальної декларації прав людини.

10 грудня 1948 року Організація Об'єднаних Націй ухвалила Загальну декларацію прав людини, проголосивши рівність усіх жителів планети перед законом. Документ носить рекомендаційний характер, проте у багатьох державах ряд його положень закріплено законодавчо. У 1966 році Декларацію доповнили ще двома найважливішими Міжнародними пактами - про громадянські і політичні права, а також про економічні, соціальні і культурні права.

За дотриманням прав людини у світі стежить Верховний Комісаріат ООН.

СКОЛЬКИ КОШТУЄ ПРАВО?

Українці вважають, що за гроші можна купити рішення суду, депутатський мандат і звільнення від кримінальної відповідальності. Про це свідчать передані агентству УНІАН результати телефонного опитування, проведеного Інститутом Горшеніна у грудні.

Згідно з результатами опитування, більшість українців (60,1%) вважає, що у нашій країні за гроші можна купити рішення суду. Майже така сама кількість опитаних вважає, що можна купити депутатський мандат (58,9%) і звільнення від кримінальної відповідальності (56,2%). Близько третини респондентів (32,2%) висловили думку, що можна купити за гроші життя або свободу людини. При цьому лише 3,1% українців вважають, що нічого з перерахованого вище за гроші купити не можна, а 11,8% важко відповісти на це запитання.

Більшості громадян України (67,4%) доводилося давати гроші або дарувати подарунки людям, від яких залежало розв'язання їхніх проблем. При цьому кожний п'ятий українець (19,2%) заявив, що ніколи цього не робив, а 13,4% важко відповісти на це запитання.

Більше половини респондентів (58,7%) вважають найефективнішим заходом у боротьбі з корупцією посилення відповідальності за корупційні дії. Кожний другий українець (49,5%) вважає, що це реформування судової системи, а більше третини опитаних (37,7%) вважають ефективним заходом у боротьбі з корупцією посилення контролю діяльності урядовців з боку суспільства. Далі йдуть легалізація найменш соціально небезпечних видів хабарництва - «подарунки» лікарям, вчителям (16,7%) і підвищення рівня самосвідомості громадян (14,7%). Надання правоохоронним органам додаткових повноважень вважають ефективним заходом у боротьбі з корупцією 5,7% українців, відповідь «інше» віддали перевагу 4,6%, а 7,8% опитаних важко відповісти на це запитання.

Майже половина українців (45,8%) вважає, що за останній рік рівень корупції в органах влади не змінився. При цьому 41,4% опитаних висловили думку, що рівень корупції у владі за рік збільшився. Лише 3,3% громадян України вважають, що за останній рік рівень корупції зменшився, а 9,5% важко відповісти на це запитання.

Інститут Горшеніна проводив телефонне опитування на тему «Корупція в Україні» з 6 до 8 грудня. Всього згідно з випадковою вибіркою було опитано 1000 респондентів віком від 18 років у всіх обласних центрах України. Квотами були регіон проживання, стать і вік респондентів. Похибка репрезентативності дослідження не перевищує +/-3,2%.

ОТ І ВСЕ, НІЧОГО ГЕРОЇЧНОГО?

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Ще двічі поспіль потренувались у підготовці мінометів до стрільби, а також – у самій стрільбі по мішенях.

За словами командира батареї капітана Олександра Москаленка, Артем Антіпов тоді добре впорався зі своїми обов'язками старшого навідника міномета. Як, власне, і з обов'язками чергового по танковому трюму «Кіровограда» у момент позаштатної події

– Струсонуло нас добряче, – відновлює у пам'яті весь той «екшн» Артем (помітно, що при цьому 25-річний хлопець дещо хвилюється). – Декого у кубрику десанту навіть викинуло з ліжка на підлогу. Потім почулась команда: «Аварійна тривога!» Десанту піднялись на ют. Хлопці розібрали зброю, речі й почали підніматись нагору. Я ж зазирнув у трюм, щоб перевірити техніку. Почув шум води. Перша думка: корабель отримав пробоїну, і ми йдемо на дно. У трюмі ж наш «газон» майже не було видно – його укрит дим. Але полум'я вже не було: його встигла загасити корабельна пожежна команда. Саме у цей момент до мене по допомогу звернувся моряк і попросив перебинтувати йому ногу. Не знаю, був він у шоковому стані, чи ні. А коли він підняв штанину, я побачив на його носі рану, що помітно кровоточила. Не гаяючи часу, знайшов у рюкзаку «смугасту» майку і притиснув рану. Потім ми виявили рану і на другій носі... Після перев'язки допоміг матросу вибрати

на бак (кормову частину) корабля. Там з'явилися медики і забрали хлопця. От і все, нічого героїчного, як бачите, у моєму вчинку немає.

З цим повністю погоджується його командир капітан Олександр Москаленко. Хоча при цьому додає, що і на службі, і в повсякденному житті Артема з поміж інших вирізняє почуття відповідальності. Мовляв, за цих майже три роки служби за контрактом хлопець не давав серйозного приводу в цьому сумніватись. Усе ж решта у Антіпова, зокрема біографія, – типова для його ровесників. ВПУ (вище професійне училище) в рідній Горлівці, строкова служба, робота на заводі. А далі – свідомий вибір на користь елітної професії морпіха (певно, далося такі ознаки героїчне минуле діда-фронтовика і батька-офіцера).

Торік старший матрос Артем

Антіпов разом із товаришами-морпіхами так само сумлінно виконував миротворчі завдання у Косові в складі 12-ї ротації.

Ось такий він, звичайний, на перший погляд, хлопець. Але, як справжній морський піхотинець, в складний момент, готовий діяти без роздумів і бездоганно. Одне слово, матросський характер...

Р. С.
За упевнені та рішучі дії, виявлені під час виникнення позаштатної ситуації на середньому десантному кораблі «Кіровоград», старшого матроса військової служби за контрактом Артема Антіпова заохочено командуванням Центру військ берегової оборони Військово-Морських Сил ЗС України. Артем Антіпов отримав цінний подарунок. Крім того, про мужній вчинок сина повідомлено батькам – Леоніду Федоровичу та Галіні Борисівні, а також керівництву міста Горлівка на Донеччині, де мешкає родина матроса.

Владислав СЕЛЕЗНЬОВ,
Василь САДОВСЬКИЙ.
Фото В. Селезньова.

ТИМ ЧАСОМ...

АРМІЇ ПОТРІБНО НЕ МЕНШЕ 32 МІЛЬЯРДІВ

На нормальний розвиток армії необхідно не менше 32 млрд. гривень. Про це в прес-центрі «Главкому» заявив директор інформаційно-консалтингової компанії «Defense Express» Сергій Згурець.

Так, за словами експерта, поточний рік для Збройних Сил додав багато невизначеності. «Зокрема, якщо Україна почала орієнтуватися на позаблоковий статус, то на сьогодні виникла нагальна потреба багатьох концептуальних документів – це нова Військова доктрина, що розробляється, нова Стратегія національної безпеки, нова програма реформування Збройних Сил», – сказав він.

«Ці три документи в дійсності піднімають питання, на які немає відповідей, на які навіть нове керівництво Міністерства оборони, як мені здається, саме не може дати адекватні пояснення», – упевнений Згурець.

Крім того, як відзначив експерт, коли говориться про оборонний бюджет, то протягом 2009–2010 років витрати на оборону коливалися в межах 8 мільярдів гривень. «А для того, щоб армія жила в казармах, просто їла й платила за комунальні послуги, без переоснащення й бойової підготовки потрібно в межах 6–9 мільярдів гривень. Тому, коли міністр оборони говорить про стабілізацію, то це саме стабілізація цього рівня. Якщо бюджет наступного року буде коливатися в межах 11 мільярдів гривень, то це будуть ті ж показники, які не дозволять говорити ні про реформу армії, ні про її розвиток», – сказав він.

За словами експерта, показники, які потрібні для Збройних Сил, діляться на три рівні: «Мінімальний – це ті 11 мільярдів, які потрібні тільки на життя в казармах, середній – 17 мільярдів, і рівень, що дозволить розвиватися – 32 мільярди гривень».

«Але на ці 32 мільярди гривень протягом найближчих п'яти років навряд чи можна розраховувати», – сказав Згурець.

Все-таки у ставленні росіян до українців, до України таїться шось ключове, судьбоносне - для нас, росіян. Для українців Росія теж значима, але тільки як точка відштовхування, що допомагає усвідомленню своєї, української, іншості. Для росіян же Україна, навпаки, точка постійного притягування, ревнивої уваги, об'єкт поглинання як чось «споконвіку свого» і переробки за власним образом й подобою. Ніщо так не дратує росіян, як очевидні розходження з українцями в мові, менталітеті, культурі, історичному досвіді. Якщо росіяни й визнають ці розходження, то лише на рівні розходжень, скажімо, між Владимирщиною і Рязанщиною, але ніяк не на рівні відносин двох різних народів.

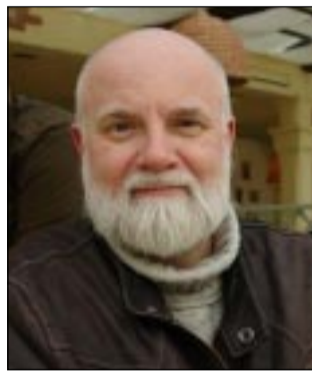
Відома думка, що Росія без України в імперському плані є ущербною. Шось у цьому ж дусі говорив Бжезинський, та й не тільки він. Ця думка вірна. Але справа навіть не стільки в економічному й геополітичному значенні України для Москви. Справа, насамперед, у тім, що на традиційному російському ставленні до України, по суті, тримається російська імперська свідомість, завдяки якій російська імперія, нехай і в урізаному вигляді, усе ще існує. Підкреслюю: саме ставлення до України - не до Балтії, не до Кавказу - є визначальним для російської імперської свідомості. Як тільки росіяни відкривають для себе, що українці це ДІС-НО інший народ - російський імперський міф впаде, а з ним неминуче скінчиться й імперія.

Треба сказати, що на словах росіяни завжди готові визнати, що українці - народ, але увага! - «братній народ». За цією лукавою формулою криється тверде переконання, що ми - росіяни й українці - ОДИН народ, покликаний жити в одній державі зі столицею в Москві. Говорячи про «братній український народ», більшість росіян сприймають українську мову й саме українство як прикре історичне непорозуміння, історичний вивих, що виник завдяки злісному впливу Литви й Польщі. І при цьому росіяни не задаються питанням: а може, вивихом - є вони самі?

Історично вивихнуті саме ми, росіяни. Нас вивихнула татарщина. Ще в XIII столітті намагалися два протилежні історичні вектори, що визначили подальше формування українських і російських народів. Перший вектор - боротьба з Ордою в союзі з Європою, другий - боротьба з Європою в союзі з Ордою. Персоналізувалися вони відповідно в особистостях Данила Галицького й Олександра Невського. Перший вектор - природний і логічний у культурно-історичному плані. Другий вектор - найглибше перекручення з наслідками, що далеко йдуть: культурними, державними, історичними, психологічними, моральними. І якщо король Данило - знакова фігура України, то прийомний ханський син Олександр Невський - знакова фігура Росії, її «ім'я».

Таке джерело нинішніх російсько-українських відносин. Уже після цього говорити про «два братні народи» не доводиться. Цивілізаційна ворожнеча визначена вже цими двома історичними особистостями. Їх можна назвати народоутворюючими. Наскільки Данило Галицький несхожий на Олександра Невського, настільки українці несхожі на росіян - у своєму ставленні до права, волі, власності. Якщо

українська самосвідомість історично тяжіє до Європи, то традиційна російська самосвідомість сприймає Європу з більшим або меншим ступенем ворожості, недовіри й заздрості, зворотним боком якої виступає месіанська зарозумілість і викривальний пафос у ставленні до «прогнилого Заходу». Європа для росіян - це «загублений рай», звідки їх вирвали татарським арканом. Саме конфлікт між споконвічною європейською природою й нав'язаним азіатизмом історії й державності визначив російський психотип, всі його комплекси й фобії. Всі російські неврози - від пияцтва до більшовизму - звідси. Втративши Європу, росіяни захотіли її не просто забути -

повідь Петра Першого на спробу гетьмана Мазепи відстояти залишки суверенітету України. Потім пішли два знищення Запорізької Січі - Петром і, остаточно, Катериною. Потім було перетворення України в набір типових губерній, царська політика руйнування й, нарешті, сталінський Голодомор як засіб придушення українського національно-визвольного опору. А зовсім недавно, у часи Віктора Ющенка, ми бачили, як Москва боролася з українським «історичним непорозумінням» шляхом маніпуляцій з газпромівськими загалушками.

Звичайно, козакам у XVII столітті не варто було вступати в настільки гостру конфронтацію з поляками, які в цивілізаційному плані були набагато ближчі козацтву, ніж московити, незважаючи на їхнє православ'я. У свою чергу й гордим полякам треба було розуміти, що від їхнього конфлікту з козацтвом ви-

Олексій ШИРОПАЄВ

ПРО ДВА РІЗНИХ НАРОДИ

они вирішили її зненавидіти, возлюбивши при цьому своє історичне нещастя, весь цей нав'язаний їм долею азіатизм. Це психологічне й розумове перекручення називається російським патріотизмом. Україна ж, завдяки Литві й - так, так! - Речі Посполитій, зберегла в собі причетність до Європи, збереглася як Русь у справжньому сенсі цього поняття. А ми переродилися в Московію, втративши споконвічну цивілізаційну ідентичність. І от це і є предметом нашої російськості, точніше московитської ревності, що визначає наше ставлення до України.

Ще на Переяславській раді (1654), на горезвісному «возз'єднанні», треба сказати, досить вимушеному з боку козаків, зустрілися два різні народи, що говорили мовами різних культур. Мало хто знає, що в Переяславі козаки, погоджуючись дати присягу московському цареві, наполягали, щоб і він, у свою чергу, присягнув козакам у дотриманні їхніх вольностей. Тобто козаки заявляли себе носіями типовой ЗАХІДНОЇ правової культури. Зрозуміло, це викликало обурення московської сторони, яка заявила, що «у нас не повелось, щоб царі давали підданам присягу, а вольності ваші Государем дотримані будуть». Видно, віри Москві в козаків особливої не було: чотири полки цареві в Переяславі так і не присягнули...

Як Росія «дотримала» козацької вольності, добре відомо: всіма силами вона намагалася усунути українське «історичне непорозуміння». Уже незабаром після Переяславської ради почалася московізація України: насадження воевод, згортання міського самоврядування, утиски козацтва, заохочення доносів і т. д. В 1662 році був створений Малоросійський Приказ, що перебував у безпосередньому підпорядкуванні в царя. Через нього цар затверджував претендентів на гетьманство, саджав воевод в українських містах, будував фортеці в Україні, спрямовував дії московських і козацьких військ.

Крім того, це відомство наглядало за діяльністю гетьмана й контролювало всі контакти українців з Московією. Про Переяславські угоди в Кремлі вже й не згадували.

Потім був показовий геноцид у Батурині (1708) - від-

грає тільки Москва. Звичайно, була потрібна федеративна й правова реформа Речі Посполитої, що складалася лише із двох суб'єктів - Польщі й Литви. Потрібно було визнати третій суб'єкт - Україну (Русь). Так і відбулося при заснуванні Гадяцької унії (1658). Але, на жаль, пізно: ненависть козаків до «ляхів» була вже занадто велика, і проєкт провалився. Виникли він раніше - і в Україні були б всі шанси існувати сьогодні в якості повноцінної європейської держави. Та й наша, російська, доля склалася б інакше, оскільки без України Росія навряд чи перетворилася б у монструозну імперію, що, зрештою, розродилася більшовизмом. Московія неминуче увійшла б до складу цивілізованішого і сильного сусіда. І ми, росіяни, жили б зараз у Європі, не маючи за спиною Гулага й іншого мерзенного історичного досвіду. І сама історія Європи була б іншою...

Отже, «два братні народи». Але, як бачимо, в остаточному підсумку культурно-історичні генезиси росіян і українців зовсім різні, навіть протилежні. Ми, росіяни, звичайно, брати українцям, але брати, які піддані якійсь неприємній мутації. Ми небезпечні, начебто несемо в собі якусь руйнівну заразу, і тому нас інстинктивно цураються всі, хто живе на захід: українці, прибалти, а тепер і білоруси. Зате Китай приваляється до нас усе щільніше...

Поряд з ідеєю «двох братніх народів» існує вже зовсім шалена ура-патріотична «концепція» «триєдиного російського народу», що нібито складається з великоросів, малоросів і білоросів. Ця міфоло-

гема розсипається при першому ж уважному розгляді.

Мовна близькість? Упевнений, що більшість із адептів ідеї «триєдиного російського народу» не зможуть зрозуміти більшу частину розмовних фраз українською мовою. Мовні розходження між росіянами й українцями очевидні й значні. Мови в них, звичайно, споріднені, але, скажімо, сербська мова теж досить споріднена росіянинові, однак нікому з нормальних людей не спадає на думку вважати сербів і росіян одним народом.

До речі, у сербів і хорватів мова взагалі та сама, але народи ці, незважаючи на загальний слов'янський корінь, аж ніяк не братні, а цивілізаційно різноспрямовані.

Скажуть: їх розділила релігія. Добре, візьмемо сербів і чорногорців - одна мова, одна віра. Розходжень між ними в сотні разів менше, ніж між росіянами й українцями. Проте, незважаючи на великодержавне прагнення Сербії розглядати Чорногорію як своє продовження - не більше! - чорногорці вважають себе

окремим народом із власною історією й культурою. Не будуйте вдаватися в подробиці, але, імовірно, мало хто знає, що приблизно в 1920-26 рр. чорногорці вели партизанську національно-визвольну війну проти сербської армії, що окупувала Чорногорію під приводом братньої допомоги.

І якщо вже такі «близькі-браття» як Сербія й Чорногорія, зрештою, розселилися по окремих квартирах, то що говорити про Росію й Україну?

На закінчення не можна не торкнутися ще одого моменту. Гаряча російсько-українська суперечка розгортається на історіософському, економічному, політичному полях. Це велика суперечка про Україну як таку, про її суверенітет і значимість. Йде вона і на полі культури. Тут, мабуть, головною стратегічною «висоткою», за яку борються росіяни, є ім'я й спадщина Гоголя. Аргументація російських ура-патріотів така: Гоголь писав російською мовою, називав себе росіянином - виходить, ніякої особливості української ідентичності не існує, можна говорити лише про її «обласну» малоросійську своєрідність, такий собі етнографічний відтінок. Зрозуміло, це звичайний виверт, покликаний виправдати імперську політику у ставленні до України й саме існування імперії. Пора, нарешті, сказати правду: Гоголь типологічно (я вже не кажу про походження) чисто український письменник, що мав ще й польське коріння, який писав російською мовою - в силу історичних і політичних обставин. Доля Гоголя визначила долю України в імперії. Як ще міг зробити літературну кар'єру талант,

що народився в колоніальній провінції? Зрозуміло, треба було їхати в імперський центр, у Пітер, писати по-російськи, причому, ідеологічно витримано. Скажемо, на «Тарасові Бульбі» - козирній карті наших ура-патріотів - лежить явний знак політичного пристосування. Як відомо, було два варіанти повісті, і патетичні слова про «російського царя» у передсмертному монолозі Тараса з'явилися лише в другій редакції - по суті, Гоголь створив яскравий, поетичний псевдоісторичний лубок, який зробив вагомий внесок в імперську міфологію «возз'єднання України з Росією». Але щиросердного комфорту Гоголю це не принесло. У Росії він мучився, знемагав. Його «Вечори на хуторі біля Диканьки» - це втеча у вже неіснуючу Україну. По суті, це плач про Україну, схований у сміх, у яскраві південні фарби, у казковість, у політ стилі.

Згадаймо, як коваль Вакула потрапив на прийом до Катерини II в складі делегації запрошених, які, передчуваючи свій швидкий кінець, прибу-

ли в Петербург в надії вмилювати «матінку-государиню». Далеко не випадково Микола Васильович звів разом ці протилежні начала: крижаний імперський Петербург і палкі посланці Січі. У різдвяну пастораль Гоголь сховав свою скорботу про загинулу козацьку вільність, про Україну...

Росія душила Гоголя, він рвався з неї, але куди йому було податися? В Україну, перетворену в Малоросію? Там він був приречений на убоге провінційне животіння. І тоді новою, ідеальною Україною для Гоголя стала Італія. В Італії він воскрес духовно, звідти він писав відверті листи, у яких «Росія, Петербург, Росія душила Гоголя, він рвався з неї, але куди йому було податися? В Україну, перетворену в Малоросію? Там він був приречений на убоге провінційне животіння. І тоді новою, ідеальною Україною для Гоголя стала Італія. В Італії він воскрес духовно, звідти він писав відверті листи, у яких «Росія, Петербург,

Росія душила Гоголя, він рвався з неї, але куди йому було податися? В Україну, перетворену в Малоросію? Там він був приречений на убоге провінційне животіння. І тоді новою, ідеальною Україною для Гоголя стала Італія. В Італії він воскрес духовно, звідти він писав відверті листи, у яких «Росія, Петербург,

Росія душила Гоголя, він рвався з неї, але куди йому було податися? В Україну, перетворену в Малоросію? Там він був приречений на убоге провінційне животіння. І тоді новою, ідеальною Україною для Гоголя стала Італія. В Італії він воскрес духовно, звідти він писав відверті листи, у яких «Росія, Петербург,

Росія душила Гоголя, він рвався з неї, але куди йому було податися? В Україну, перетворену в Малоросію? Там він був приречений на убоге провінційне животіння. І тоді новою, ідеальною Україною для Гоголя стала Італія. В Італії він воскрес духовно, звідти він писав відверті листи, у яких «Росія, Петербург,

Росія душила Гоголя, він рвався з неї, але куди йому було податися? В Україну, перетворену в Малоросію? Там він був приречений на убоге провінційне животіння. І тоді новою, ідеальною Україною для Гоголя стала Італія. В Італії він воскрес духовно, звідти він писав відверті листи, у яких «Росія, Петербург,

Довідка про автора: Олексій Олексійович Широпаєв (народився 23 серпня 1959 у Москві) - російський публіцист, націоналіст, неоязичник. Автор великої кількості віршів.

Закінчив Московське Художнє училище, працював художником-реставратором. Із серпня 1986 року активно публікується в націоналістичних й право-радикальних виданнях.

У політику спочатку вступає з монархічних і православних позицій. В 1989-1992 був активістом Християнсько-патріотичного союзу, потім Союзу «Християнське відродження».

Виступав за канонізацію Миколи II. З початку 1990-х бере участь у ряді націоналістичних партій, зокрема, Фронті націонал-революційної дії (ФНРД) і Народній національній партії (ННП). Публікувався в багатьох опозиційних газетах і журналах («Земщина», «Наш марш», «Народний строй», «Завтра» і т. д.). Автор, разом із Прусаковим В. А., брошури «Слава Росії!» (1993 р.). У березні 2000 року погляди О. Широпаєва еволюціонували у бік активного антихристиянства, обвинування християнської церкви в інтернаціоналізмі. Широпаєв стає критиком «імперської ідеології» Росії.

Автор книги «Тюрьма народа: Русский взгляд на Россию» (М., 2001) і ряду інших, написаних у жанрі фолк-історії, у яких висловлює антиросійські, норманістські й антиєвразійські погляди, протиставляючи «авторитарній» Московії «демократичну» Новгородську республіку. Згідно з О. Широпаєвим, вся історія Росії являє собою поглинання білої раси, що її населяє, «азіатичною», заміну історичної російської демократії авторитаризмом. Історична Русь - невід'ємна частина Європи, а традиційна для Росії антизахідницька позиція - спроба легітимізувати владу. Визнає Голодомор геноцидом українців.

На цей час є Співголовою громадсько-політичного руху Націонал-Демократичний Альянс.

http://ru.wikipedia.org/Широпаев_Алексей_Алексеевич

ТИМ ЧАСОМ...

Міносвіти позбавило книгу «Історія українського права» статусу навчального посібника через «українське» висвітлення науки.

«Книга декана юридичного факультету Національного університету ім. Шевченка Івана Гриценка містить «крамольні» речі: згідно підручника, росіяни та українці етнічно і генетично відрізняються», - пояснив глава Міносвіти Дмитро Табачник.

«Підручник, де Гриценко - керівник авторського колективу, називається «Історія українського права». Так, дійсно, там є кілька речей, які викликають страх у будь-якої нормальної людини. Там написано про те, що росіяни і українці відрізняються в розумовому, етнічному та генетичному відно-

шенні. Там також йдеться, що в Росії ніколи не було права і багато чого іншого», - зазначив Табачник. Також міністр заявив, що Міносвіти за допомогою рецензій рекомендувало книгу як навчальний посібник для вищих навчальних закладів. «Будь-який автор має право на будь-які погляди. Ми зробили тільки одне-єдине: відкликали з цього підручника гриф «навчальний посібник для вузів», - уточнив Табачник.

За його словами, він може «тільки шкодувати, що в моєму рідному Київському університеті пишуть подібні, абсолютно несусвітні, з точки зору неєвропейських поглядів, неукраїнської правової науки, речі», - підкреслив глава Міносвіти.

Нагадаємо, раніше глава МОН заявив, що не має наміру вибачитися перед жителями Галичини за свій матеріал в одному з друкованих ЗМІ, де Табачник аргументує

відмінності між галичанами та українцями. Також нічого поганого не бачить міністр і в тому, що називає Галичину «печерним запевідником націоналізму».

Крім того, Табачник заявив про наміри МОН України та Литви створити спільний підручник з історії для вчителів.

За словами Табачника, Рада Європи пропонує свою фінансову та експертну підтримку для створення російсько-українського підручника з історії та підтримує створення українсько-білоруського підручника.

(За матеріалами ТСН).
<http://gazeta.ua>

ІСТОРИКИ УКРАЇНИ І РФ ЗАЯВЛЯЮТЬ, ЩО СПІЛЬНИЙ ПІДРУЧНИК ІСТОРІЇ Є НЕРАЛЬНИМ!
Детальніше - на стор. 7.

ВІД ХОЛОДНОЯРЩИНИ

ДО ТИБЕТУ

Перш, ніж розповісти про Леся Лісовську, треба нагадати читачам про її батька, Юрія Городянина-Лісовського. Народився він на Полтавщині 14 січня 1898 року в родині офіцера російської армії, мати ж походила зі старовинного шляхетського роду. Не дивлячись на таке походження, юнакові згодом довелося зі зброєю в руках боротися за волю України. Тепер ця легендарна особистість більш відома під літературним псевдонімом Юрій Горліс-Горський. Мабуть, усі чули про роман «Холодний Яр», у якому автор розповідає про боротьбу українських повстанців з більшовицькою владою. Розповідає детально і правдиво, адже й сам воював.

Після розгрому Холодноярської республіки Юрій деякий час живе у Львові, а в 1922 році знову повертається в Радянську Україну як зв'язковий уряду УНР. В 1924 році відважному підпільнику навіть вдається проникнути в апарат ГПУ і завдяки цьому провалити не одну спецоперацію чекістів. Потім арешт і 8 років ув'язнення. Вдаючи з себе божевільного, Юрій потрапляє до психлікарні, звідки йому вдається втекти у квітні 1932 року. Потім нелегальний перехід кордону і життя у Львові де, нарешті, з'являється можливість писати. Однак, коли «сурми заграли», і зажеврила надія вибороти волю бодай на теренах Закарпатської України, романтик і воїн разом з побратимами вирушає туди. Після поразки повстання деякий час вчителює у гірському селі, а потім через Румунію і Югославію переїздить до Франції. Планує переїзд до Канади – якби так сталося, то, можливо, Юрій Горліс-Горський реалізувався б не лише як чудовий, але й надзвичайно плодовитий український письменник. Такий талановитий людині була під силу і кар'єра політичного діяча. Однак, почалася Друга світова війна, і саме в ній Юрій побачив шанс на визволення України. Знову побував у дорогих серцю місцях, роздавав місцевим селянам 44 примірники своєї книги «Холодний Яр»; їх, до речі, співробітники КГБ шукали і вилучали до середини 60-х років...

Після війни Горліс-Горський опинився в Німеччині; на той час він уже був одружений з Галиною Тарашук. А 15 вересня 1946 року у них народилася дочка Леся, про яку й розповідаємо. Не судилося Юрію виховувати свою дитину, хіба що раз чи два потримав крихітку на руках... Може, оце дитинча і було останнім везінням у житті Юрія, бо згодом, за нез'ясованих обставин він загинув.

...Коли наприкінці квітня мені сказали, що Леся Лісовська перебуває у Львові, я спочатку не повірив. Це ж треба – донька самого Горліса-Горського! Відразу поділилася новиною з письменницею, нашою читачкою, авторкою надрукова-

ного в «КС» оповідання «Архангел Гавриїл з Холодного Яру», Анастасією Гумницькою. Зустрічали доньку легендарного повстанця разом, підключилися й подруги пані Анастасії. Треба сказати, що жодної ознаки «зоряної хвороби» у пані Лесі ми не виявили – вона виявилася простою, комунікабельною, відвертою людиною, певно ж, і батько був таким. Леся Лісовська багато розповідала про себе. Попри те, що виросла і виховувалася в США, у відносно спокійному, без революцій і потрясінь західному світі, гени Горліса-Горського таки проявилися

різні менталітети. Повернулася до Америки, тринадцять років прожила в штаті Флориди, після чого продала свій невеличкий будинок (аби не зв'язував руки) і знову вирушила у світ. Побачила Австралію, Таїланд, Південну Корею, а головне Непал – у цій екзотичній країні їй хотілося побувати чи не найбільше!

Розпитую пані Лесю про враження від мандрівок, від країн і народів. Ось точка зору доньки письменниці: – Все пізнається в порівнянні. Голландці мені здалися найкращими з європейців! Вони відкриті, добрі, всі володіють англійською, з ними легко спілкуватися. Голландія – країна дуже високої культури,

яка народжує художників і поетів... Нічого поганого не хочу сказати про німців, але до голландців їм далеко. До того ж, голландці шляхетні навіть на державному рівні – багато допомагають бідним країнам. Я зустрічала їх навіть в Непалі, вони працюють там безплатно, вчать дітей англійської, а дорослим допомагають організувати свій бізнес. Дуже мені подобаються ірландці – вони відкриті і товариські, тоді як їхні найближчі сусіди англійці дуже замкнуті. Про арабів я вже розповідала, вони зовсім не схожі на тих терористів, якими їх виставляють деякі засоби масової інформації. Цікавою країною є Таїланд; інколи його називають «країною усмішок», мабуть, через звичку таїландців посміхатися. Вони буддисти за віровизнанням, а тому завжди спокійні і усміхнені. По-своєму цікаві корейці, але тибетців я б назвала кращими з кращів! До Непалу я їхала спеціально, адже в цій країні багато біженців з Тибету.

Китай силою зброї завоював цю прекрасну гірську країну і тепер прагне асимілювати тибетців, знищити їхню самобутню культуру. Про це я знала ще в Америці, але розповіді тибетських біженців мене просто приголомшили! Виявляється, китайська влада знищила десятки, сотні монастирів, репресувала або знищила фізично велику кількість монахів – дивно, що світ про це нічого не знає...

Навіть лояльним тибетцям непросто знайти роботу на Батьківщині (перевага надається етнічним китайцям), а ще вони не мають права

працювати в школах, їхня мова заборонена, триває насильницька китаїзація... Це гірше, ніж в Білорусії, бо китайський комуністичний режим навіть асимілювати не може без насильства. Тепер школи з тибетською мовою викладання є тільки в Індії та в Непалі.

Я пройнялася таким співчуттям до волелюбних тибетців, що вирішила зробити все від мене залежне, аби хоч трохи допомогти їм. Почала безкоштовно (добре, що залишалися гроші від проданого будинку) викладати в школі англійську мову. Вважала, що це допоможе молодим патріотам в боротьбі, адже важливо інформувати світ про стан справ на їхній Батьківщині.

Непал мені дуже сподобався. Дивовижно гарна природа, непальці – добрі люди. Але тибетці здалися мені кращими, ріднішими. Може, через те, що втрапили найдорожче – землю предків? Думаю, що й батько їм симпатизував би... Звичайно, хотілося б побачити сам Тибет. Я не могла мріяти про підкорення найвищої вершини світу – Джомолунгми, але таки вирушила у тривалу гірську мандрівку на конях. Це було непросто, зате бачила здалека і Джомолунгму, і вражаючої краси «восьмитисячник» – гору Анапурну. Ці вершини є одночасно і непальськими, і тибетськими, кордон проходить саме через них... Тому можу сказати, що все-таки побачила омріяну країну! Після Гімалаїв, до речі, Карпати здаються зовсім невисокими, та все ж є місця на Гуцульщині, які мені дуже сподобалися. Тишіть думка, що я, можливо, бачила ті ж гори, що й батько, коли воював на Закарпатті. В останні роки мене все більше і більше тягнуло в Україну, і коли я, нарешті, переїхала сюди, то понад два місяці жила на Холодноярщині, в тих місцях, які описав у книзі батько. Таке враження, що це найрідніша для мене земля...

Я дуже вдячна київському письменнику Роману Ковалю за популяризацію батькової спадщини, за те, що пише правду про ті події. Інтерес до Холодного Яру збільшується, деякі автори намагаються глибше дослідити попередню історію цього краю. Рада, що газети «Незборима нація» та «Україна козацька» роблять вагомий внесок у цю справу – маю на увазі статті Романа Ковалю та Антона Бобиря. Я мрію про переклад «Холодного Яру» англійською мовою, тоді його зможуть читати громадяни українського походження в США, Канаді, Великобританії, Австралії, тощо. А ще мрію про відкриття у Львові кафе «Холодний Яр», щоб там могли збиратися шанувальники історії, дослідники визвольних змагань.

Це місце символізувало єдність Західної і Центральної України, бо саме незначний повстанський дух нас об'єднує.

Сергій ЛАЩЕНКО.
На фото (зліва направо): Ляля Лісовська, внучка Ю. Горліса-Горського; Анастасія Гумницька, авторка оповідання, надрукованого в «КС»; Леся Лісовська, дочка Ю. Горліса-Горського.

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

ГРУДЕНЬ

11

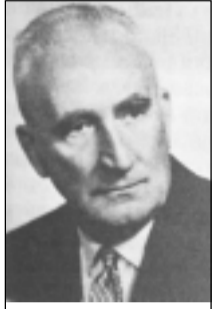
1891 — помер Олександр Потебня — видатний український вчений-мовознавець, філософ, фольклорист, етнограф, літературознавець, педагог, громадський діяч.

12

День Сухопутних військ Збройних Сил України. Сухопутні війська Збройних Сил України були сформовані у складі ЗС на основі Указу Президента та згідно ст. 4 Закону України «Про Збройні Сили України» в 1996 році.

1764 — цариця Катерина II скасувала гетьманщину в Україні.

1890 — народився Андрій Мельник, полковник армії УНР, військовий і політичний діяч, один з найближчих соратників Євгена Коновальця. Організатор формування Січових Стрільців у Києві, один з організаторів УВО. Після загибелі Євгена Коновальця 11 жовтня 1938 став головою Проводу Українських Націоналістів. На початку 1940 після розколу ОУН залишився очолювати матірню ОУН. У роки німецької окупації України Мельник послідовно відстоював ідею створення української незалежної держави, за що потрапив під арешт, а з 26 лютого 1944 був ув'язнений в концтаборі Заксенгаузен.

А. Мельник.

Пам'ятник Апостола Андрію Первозанному.

13

День Апостола Андрія Первозанного

За літописним переказом, майже дві тисячі років тому апостол Андрій, під час своєї третьої подорожі з християнською проповіддю в землі скіфів, побував на схилах Дніпра, де згодом виник Київ, і освятив це місце, встановивши тут хреста. Андрій Первозанний особливо шанується в Україні, де побудовано багато храмів на його честь.

1873 — у Львові засновано Наукове Товариство ім. Т. Шевченка.

1928 — народився Євген Сверстюк, видатний сучасний український публіцист і літературознавець, активний учасник національно-демократичного руху, один з його інтелектуальних лідерів.

1963 — помер поет Василь Симоненко, український поет і журналіст, діяч українського руху опору («шістдесятники»). У 60-их роках набули великої популярності самовидані поезії Симоненка, що поклали початок українському рухові опору 1960-70-их рр. Значний цикл становлять твори, в яких поет висловлює любов до своєї батьківщини України («Задивляюсь у твої зіниці», «Є тисячі доріг», «Український лев», «Лебеді материнства», «Україні» та ін.).

1962 року В. Симоненко разом з А. Горською та Л. Танюком виявили місця поховання розстріляних НКВС на Лук'янівському та Васильківському цвинтарях, в Биківні, про що й було зроблено заяву до міської ради. Після цього його було декілька разів жорстоко побито, унаслідок чого помер від швидкоплинної хвороби нирок.

1893 — народився Микола Хвильовий (Микола Фітільов), український письменник («Санаторійна зона», «Сині етюди», «Вальдшнепи»), публіцист («Україна чи Малоросія», «Думки проти течії»), громадсько-культурний діяч (ініціатор створення ВАПЛІТЕ).

14

1840 — народився Михайло Старицький, український письменник (поет, драматург, прозаїк), театральний і культурний діяч. Зробив великий внесок в українську драматургію. Почавши з інсценізацій прозових творів та переробок малоценічних творів, найсильніші з них соціальні драми: «Не судилося» (1883), «У темряві» (1893), «Талан» (1893). Значну популярність здобула драма «Ой, не ходи, Грицю, та й на вечорниці» (1890). Особливе значення мають його історичні драми: «Богдан Хмельницький» (1897), «Маруся Богуславка» (1899).

В історії української драматургії Старицький відзначається як видатний майстер гострих драматичних ситуацій і сильних характерів.

15

1932 — ЦК Компартії України затвердив перелік 82 районів України, куди припинилося надходження промислових і продовольчих товарів за зрив планів хлібозаготівлі.

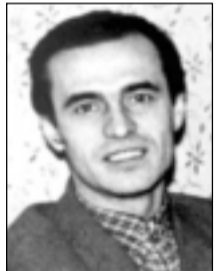
1934 — з наказу Москви розстріляно 28 українців — поетів, критиків і громадських діячів, між ними: О. Близька, Д. Фальківського, Г. Косинку, І. Крушельницького, М. Лебединця, К. Буревія.

16

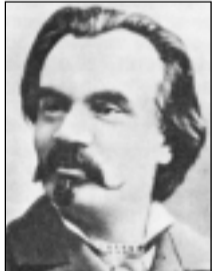
1993 — в Москві у віці 93-х років помер видатний український співак Іван Семенович Козловський, соліст Харківського оперного театру і московського Большого театру, в репертуарі якого понад 50 оперних ролей.

Є. Сверстюк.

В. Симоненко.

М. Старицький.

У минулому номері «КС» ми вже повідомляли, що голова Кримського відділення Всеукраїнського об'єднання ветеранів А. Й. Іванов передав для редакційної бібліотеки книгу Ф. Моргуна «Сталінсько-гітлерівський геноцид українського народу». Як і обіцяли, знайомимо читачів з цією книгою, яка мала б стати настільною для кожного, кому болить наша українська доля...

* * *

Сучасний читач зовсім недавно став свідком того, з якими труднощами було прийнято в залі Верховної Ради України постанову про визнання Голодомору

1932-33 років геноцидом українського народу. Відомий письменник-публіцист Федір Моргун іде ще далі й розширює часові межі геноциду принаймні до масштабу першої половини кривавого ХХ сторіччя.

Моргун, майстер публіцистичної прози із захоплюючими сюжетами, переконливо показує й доводить, що головна спроба геноциду українського народу - Друга світова війна. Натхненниками й організаторами її виступили фюрер нацистів А. Гітлер і вождь більшовиків Й. Сталін.

Автор вважає, що геноцид здійснювався також проти Польщі, Росії, Білорусі, євреїв та інших народів СРСР і світу. Він сподівається, що знайдуться історики, які

опишуть і оцінять розміри жахів, пережитих усіма народами в роки тиранії сталінізму.

Як українець, свідок Голодомору, очевидець окупації України й учасник її звільнення від Донбасу до Карпат - автор цієї книги, розрахованої на найширшу читацьку аудиторію, обмежує своє завдання сталінсько-гітлерівським геноцидом українського народу.

П'яте видання цієї книги, що поєднує більш повний текст другого видання, передмову корифея української літератури Павла Загребельного і післяслово відомого історика Ярослава Грицака до четвертого видання, разом з яким побачило світ уже після трагічної смерті

автора 7 липня 2008 року внаслідок тяжких травм, отриманих у автокатастрофі 2 липня під Охтиркою на Сумщині. Невгамовний у свої 84 роки українець Федір Моргун був запрошений губернатором Белгородщини Євгеном Савченком на Всеросійський День поля й їхав у Белгород із наміром подарувати свої нові книги Президентові Росії Дмитрію Медведеву і Прем'єр-міністрові Владіміру Путіну. В них, як і в цьому посмертному виданні, автор застерігає від ототожнення злочинного сталінсько-більшовицького режиму з російським народом, закликає до взаємоповаги та вічної дружби між нашими державами і країнами всього світу.

СПІЛЬНИЙ ПІДРУЧНИК - НЕРЕАЛЬНИЙ

Історики Росії та України визнають, що написання спільного підручника з історії для двох країн є нереальним через різне бачення цієї історії академічною наукою двох країн.

Зокрема, як повідомляє Бі-Бі-Сі, у Москві відбулося чергове засідання спільної українсько-російської комісії істориків, на якому обговорювалися проекти, що їх втілюватимуть науковці за дорученням урядів обох країн. Бі-Бі-Сі зазначає, що в інтерв'ю журналу «Огонек» директор російського Інституту загальної історії академік Олександр ЧУБАР'ЯН сказав, що усі спроби двох країн зі створення підручника, де б викладлася якась усереднена компромісна історія, «з тріском провалилися». Поки що немає результатів і у написанні методологічного посібника для вчителів, хоча робота над ним триває. За неофіційною інформацією, до групи вчених, які працюють над методичним посібником, увійшли ті, кого рекомендував міністр освіти України Дмитро Табачник.

Натомість велика група істориків, чий імена в Україні є авторитетними і знаваними, зокрема Валерій Смолий, Григорій Боряк, Станіслав Кульчицький, працюють разом із російськими колегами над окремими проектами, які, на думку оглядачів, можуть виявитися більш перспективними і неконфліктними.

Одним із них є проект зі створення академічного видання «1941 рік. Країна у вогні», до якого долучилися українські, російські та білоруські історики. У ньому кожна країна викладає своє бачення причин і наслідків початку Великої Вітчизняної війни.

Тим же шляхом українські історики запропонували йти і у спробах домовитися про оцінку історичного минулого України і Росії. Розпочалася робота над енциклопедією з умовною назвою «Дискусійні питання спільної історії України і Росії». Це буде довідник, у якому паралельно, в окремих статтях обидві країни викладатимуть факти, події, їх трактування та оцінку історичних діячів так, як їх бачать історики кожної із країн.

Експерт Інституту політичних і етнонаціональних досліджень Владислав Гриневич сказав, що члени української делегації не розглядали питання написання нового українсько-російського підручника з історії.

«Є певна автономність. Кожен пише і трактує, як історики певної країни моделюють історичну пам'ять, як їм підкаже їх розуміння цієї історії. Наша делегація не має відношення до написання підручника. Ми не розглядали це. Щодо питання спільної історії, то українська сторона запропонувала спільний історіографічний довідник, де будуть висвітлені найбільш спірні питання. Адже є спірні проблеми - ми домовилися виокремити два бачення - і української, і російської сторін, зокрема, питання щодо ролі в історії Мазепи, Бандери, Петлюри. Це будуть дві статті. Там буде і проблема порозуміння, і де ми не погоджуємося», - прокоментував В. Гриневич.

Як повідомляв УНІАН, 13 травня міністр освіти і науки України Дмитро Табачник заявив, що Україна і РФ до кінця 2010 року підготують спільний навчальний посібник для вчителів історії. «У нас є цікаві напрацювання щодо створення спільного навчального посібника для вчителів історії і суспільствознавства. У нас достатньо різні програми і я розумію, що це достатньо маніловська ідея створити спільний підручник, тому ми розпочнемо з навчального посібника для вчителів», - сказав Д. Табачник.

При цьому він зазначив, що в ньому будуть викладені різні точки зору на «якія складні процеси». За його словами, це дасть змогу вчителям краще розуміти один одного.

короткозорість, а продумана чергова акція для поступової реанімації величчя «вождя»? Якщо це так, тоді вона примушує мене до розгорнутішої аргументації.

Уже минуло понад шістьдесят літ від часу великих битв за Київ у серпні і вересні 1941 року, в грудні того ж року під Москвою, майже стільки ж - від бойовищ під Сталінградом, Курськом, Белгородом, а також інших грізних битв на Україні, в Білорусії, Прибалтиці, у Східній, Центральній і Західній Європі. Багато із тих, хто залишився живим, уже немає серед нас. Ті, хто в той час були в роз-

квіті сил, тепер на краю могили. Навіть наймолодшим учасникам тих боїв зараз біля вісімдесяти років. Відходять живі свідки трагедії радянського, німецького, китайського, японського та інших європейських і азійських народів.

Те, про що розповідають не зашорені більшовицькою і фашистською пропагандою ушілілі воїни, - це не сумнівні бездоказові викриття, не аргументи для зведення рахунків, а шира правда, яка, як і раніше, потрібна росіянам, українцям, білорусам, німецькому народу, китайському, японському, - всім народам світу. Тепер, як і тоді, ця правда, вся правда до кінця, не прикрита ніяким наносним пілом післявоєнного часу, повинна бути висловлена, щоб німецький народ і колишні радянські народи, особливо молодь наших народів, не виявилися знову обманутими такими негідниками, як Гітлер і Сталін.

У горнілі історії неминуче затухає, розчиняється і губиться непоправне - живе відчуття подій, що відбувалися.

Тому розповіді й аналіз посередніх учасників минулого - безцінні.

Вражаючи картини баченого і пережитого, спогади, які живуть у моїй душі і в серці, не забуваються, вони буквально палять мене. Ніщо, ніякі хитрощі пропаганди більшовицької і фашистської влад та їх замаскованих послідовників на сьогоднішньому телебаченні, в пресі, на радіо і в кіно не можуть пом'якшити моєї ненависті і презирства до творців і виконавців того зла і глуму, котрого вони завдали народам, по-злдійськи ввергнувши їх у розруху і війни. Надто багато внесли мої і моїх ровесників душа і тіло, щоб забути і простити витончене варварство злочинних режимів. Більшість моїх ровесників і старших, - 1912-1923 років народження, - загинули в голодовках або в засланих до Сибіру, в боях Другої світової війни або в полоні. Вони німують, оповісти про свою трагедію не можуть. Обов'язок тих, хто дивом залишився в живих, - розповісти сві-

тові про себе і про них.

Я часто в думках повертаюся в ті далекі довоєнні роки і захоплююся моїми старшими земляками - українцями. Вони полонили нас, підлітків, запалом у праці, навчанні, любов'ю до спорту, виконанням народних пісень, своєю чесністю і глибокою людською порядністю. Вони шанували старших, допомагали молодшим, не чинили зла і несправедливості.

Не сумнівайся і повір, юначе і молода дівчино, ви, котрі живете в Полтаві, Белгороді та інших містах і селах України і Росії, що ті, про кого я пишу, не знали крадіжок, хуліганства, п'янства, наркотиків, розпусти, лінії і дармоїдства, майже ніхто з молодих і дорослих хлопців не палив,

Федір МОРГУН

ПАМ'ЯТНИКОВІ СТАЛІНУ В КРИМУ - РІШУЧЕ «НІ!»

не кажучи вже про моїх землячок - жінок і дівчат. Ми, молодші, прагнули бути схожими на них.

Високі моральні якості старших були наслідком всенародного поклоніння добру, порядності і працьовитості, успадкування культури таких гігантів думки, як Скворода, Котляревський, Гоголь, Шевченко, Пушкін, Костомаров, Толстой, Ушинський, Франко, Леся Українка, Вернадський, Короленко, Макаренко та багатьох інших вихователів людства. В школах їх навчали викладачі і священнослужителі, виховані в кінці XIX і на початку ХХ століття на законах добра і справедливості.

І дуже багато, абсолютна більшість із того покоління, носії високої моральності, цвіт і генетична еліта народів СРСР, були знищені в перші місяці війни в боях чи у фашистському полоні.

Хіба можна стерти з пам'яті ті картини, що доводилося бачити і пережити, коли мільйони найбільш добросовісних і працьовитих селян викидали з власних домівок, віднімали їх власне майно і землю, людей насильно вантажили в товарні вагони і вигонили на наругу в Сибір?

Коли на Україні, в країні з найкращими у світі родючими землями і трудолюбивими землеробами, в 1933 році вмирили мученицькою смертю від голоду мільйони (вчені називають понад сім мільйонів чоловіків)? Коли, щоб урятуватися від голодної смерті, мільйони людей утікали з сіл і хуторів у міста, на шахти і заводи, для житла рили траншеї й землянки, накривали їх дерном, шматками фанери, драною жерстю, толем і чим попало, і в цих холодних і сирих «собачниках» (так називали їх у народі) багато років рятували себе і своїх дітей?

Шановний сучаснику! Щоб перебороти труднощі і проблеми, з якими ти зіткнувся сьогодні, не повторити помилок твоїх попередників, ти повинен обов'язково знати ширшу правду про те, що відбувалося в двадцять, тридцять, сорокові воєнні і повоєнні

шовицький режим усе зробив, щоб ця правда була схована від народу. Але настали інші часи, й ушілілі живі свідки заговорили про те, що було насправді. З усіх відомих мені праць істориків, письменників і публіцистів, які правдиво розкривають панораму життя людей того часу, я б виділив книгу сучасного класика української літератури Павла Загребельного «Тисячолітній Миколай».

Це книга-набат, книга-попередження й одночасно книга-молитва до всіх живих на Землі від імені українця Миколи Сміяна, який - символічно - прожив тисячу літ і якому відкрилося величне знання, що життя - не лише земне і що він - людина землі від пращурів до останніх днів - ніколи не може померти, а житиме, як і жив, тисячоліття, і не на порожніх небесах, а на своїй рідній Україні, бо «все тільки тут, на землі, у вічному лоні людства, в цій тричі благословенній і стократно проклятій обителі і юдолі, де ми ростемо, розквітаємо, радіємо, величаємося, страждаємо і животіємо», бо «безсмертна наша суть, наше призначення, наша судьба і відчай». Бо ми всі - усі раси й народи - від перших до останніх поколінь - відповідальні за безперервність і наповненість життя нестерпимою боротьбою, і тому ми повинні рішуче зупинити вбивць і нещадно карати їх за зло, причинене людству.

Поза сумнівом, а потужним потенціалом добротвор-

ности Павло Загребельний - класик світового рівня. І дуже шкода, що громадянська Україна й, особливо, Національна спілка письменників досі не клопочуть перед міжнародними організаціями про присудження нашому великому майстрові художнього слова і не менш великому борцеві за співдружність народів усього світу - Нобелівської премії в галузі літератури. Він її заслужив давно й безумовно, але особливо книгою «Тисячолітній Миколай».

Недруги-провокатори того народу спеціально вигадали термін «комплекс меншовартості» (меншовартість - менш гідний) і намагаються трактувати його як рису української національної вдачі. Проте істина в тому, що запрограмоване нав'язування цього комплексу проводилося з боку «надлюдини» (Гітлер) або ідеології наростання класової боротьби (Сталін), щоб створити вищу расу (обрані народи, класи, партії) і використати їх для приниження, диктатури, витіснення і, кінцею кінцем, - геноциду інших народів.

У своєму житті мені безліч разів доводилося дискутувати на цю болочку тему. Різного роду недотепи, а нерідко і високочиновні провокатори мій народ незаслужено ображали, принижували, приписували йому гріхи, яких він не робив. Історія країни надзвичайно багата героїчними подіями, самовідданістю і самопожертвою українського народу завжди, а особливо у вирішальні моменти його життя. Пам'ятаю одну розмову в 1966 році з високим відповідальним керівником під час мого лікування у Кремлівській лікарні. Мій співрозмовник у бесіді про оборону Києва влітку-восени 1941 року категорично негативно відгукнувся щодо героїчних дій Південно-Західного фронту та його командуючого генерала М. П. Кирпоноса, заявивши, що «...ніякого героїзму там не було, Київ належним чином не обороняли. Через масову зраду він стався німцям цілком безпорадним разом із величезними запасами боєприпасів, пального, продовольства та інших товарів. А скільки німці там захопили трофейної зброї? Й ніхто не зрозуміло, ким був насправді Кирпонос: бездарним, безвольним командуючим чи навіть лукавим? Та й більшість українців переходили на бік німців...»

Це також не було для мене новиною. Подібні звинувачення на адресу Кирпоноса й українців я багато разів чув ще на фронті в 1943-1944 роках, а потім під час навчання в інституті й згодом - всюди, де довелось працювати. Цей наклеп спеціально вигадали головні винуватці, які створили ситуацію «раптового» нападу Гітлера. Сталін і його найближчі пропагандисти шукали «шапів-відбувайлів» за розгром наших військ і втрату величезних територій у 1941 році.

Мене ця неправда терзала й мучила так само, як і всіх українців-фронтовиків і тих, кому через молодість і старість не довелось воювати. Тому завжди дуже уважно слухав учасників боїв за Київ і перечитував усе, що потрапило до рук про хід боїв в Україні.

(Далі буде).

БАЛАКЛАВА ПИШАЄТЬСЯ НИМ

У надзвичайно теплій атмосфері відбулось відкриття у Севастопольському художньому музеї ім. Крошицького персональної виставки скульптора Володимира Суханова. Віншували його з цією подією друзі, колеги, представники Балаклавської адміністрації та райради. Власне, живучи в цьому раніше закритому військовому, а насправді, затишному курортному містечку (яким воно було до 1936 року), Володимир Єгорович у граніті та мarmorі відображає його історію.

Народився ювіляр 14 грудня 1935 року в селі Кам'янка-Дніпровська Запорізької області. Вже після служби в армії здійснилась його мрія і у 1959 році він вступив до художнього училища ім. Самокиша. Закінчивши навчання, він і потрапив у Балаклаву в 1964 році художником-оформлювачем рудоуправління ім. Горького. Володимир Суханов за час роботи створив цілу галерею яскравих скульптурних портретів працівників підприємства, своїх друзів.

З 1980 року він працює скульптором в Севастопольських художньо-виробничих майстернях і створює чимало монументальних робіт в Балаклаві і Севастополі. Деякі відвідувачі виставки були приємно здивовані тим, що відомі в місті скульптури, як виявилось, були створені саме Сухановим. Пояснюється це просто: до такого стану його призвела така життєва риса як скромність, — він займався творчістю, а не самопіаром.

Наша газета свого часу писала про створений ним у вересні 2004 з найкращого сорту італійського мarmorу «бланка карара» році пам'ятник Лесі Українці, який прикрасив центр Балаклави. Автор вважає його однією з кращих своїх скульптур.

— Поетеса мені духовно близька, тому що ще в шкільні роки — я вчився в українській школі — її творчість мене вразила і образ Лесі врізався мені в пам'ять, і я навіть якось мріяв її відобразити, — каже

Володимир Суханов. Одне лише перерахування кількох його робіт викликає повагу до його творчості, адже кожен з проєктів проходив суворий конкурсний відбір і тільки потім втілювався в життя. Ці скульптури вже «вросли» в архітектуру міста. Пам'ятники медичним працівникам біля 1-ї міської лікарні, генерал-майору Новикову, адміралу Макарову, Героям Херсонеса, Рубцову, хірургу Пирову в м. Саки стали і візитівками творчості художника. Вдалою вважають знавці, та й сам автор, меморіальну дошку письменнику Куприну в Балаклаві. На жаль, проєкти пам'ятників йому залишилися в макетах, як і цікава скульптурна композиція «Севастопольський вальс», яка представлена на виставці.

Історик і друг художника Володимир Шавшин відзначив як кращі

створені пам'ятники Даші Севастопольській, рельєфний портрет Олександрі Куприну, монумент морським піхотинцям біля с. Хмельницьке.

Я запитав Володимира Єгоровича, чи не гени говорять, що в майстерні багато творів на козацьку тематику.

— Може бути. Хоча я більше захоплювався скіфами — там, де я народився і жив, був якийсь центр Скіфії. Ми в дитинстві знаходили різні бронзові стріли, зброю. Там було древнє поселення ливарників — таким чином зв'язок часів не переривається. Чому козаки? Я в Україні все життя — і народився, і виріс, і живу — тому така історична і українська тематика завжди цікавила.

У свій 75-річний ювілей скульптор Володимир Суханов залишається скромним і мудрим чоловіком, досвідченим майстром, якому підкоряється і глина, і мarmor, і граніт.

Микола ВЛАДЗІМІРСЬКИЙ.

промислів і ремесел.

Перший заступник міністра економіки Криму Ігор Гурський відзначив, що поняття «сільський зелений туризм» для України досить нове, однак з кожним роком здобуває все більшу популярність. Сільський зелений туризм нерозривно пов'язаний з історією півострова, його кліматичними й культурними особливостями, а також з народними традиціями, розвитком народних ремесел. Вироби майстрів народних ремесел Криму вже побували на Міжнародних виставках у Польщі, Німеччині, Іспанії, Латвії, Японії, а також на виставках-ярмарках, які проводилися в різних регіонах України й у Києві. Щороку в автономії проводяться фестивалі-ярмарки майстрів національних мистецтв народів Криму «Місто майстрів», «Крим - жива традиція», «Ласкаво просимо в кримське село» та інші.

У ході конференції були заслухані доповіді: «Ініціативи зі стійкого розвитку території: інтеграція влади, приватних осіб і громадських організацій», «Соціальне підприємництво в сільському туризмі, народних ремеслах і ремеслах», «Перспективи розвитку еко-туризму в Південно-східному Криму», «Формування іміджу Криму через кримський сувенір», «Підготовка кадрів для роботи в сільському туризмі» та інші.

(За повідомленням прес-служби Ради міністрів АРК).

«...УМЕРИВШИЙ СВОЙ ШАГ К УДАЧЕ НЕПРИЧАСТЕН...»

9 грудня у Севастополі пройшла презентація авторської аудіокниги під назвою «Речитатив» та однойменної збірки віршів севастопольського журналіста, поета і барда Володимира Губанова.

Володимир Губанов почав писати ще у 1974 — під час навчання в Севастопольському приборобудівельному інституті. Сьогодні в його творчому доробку 150 поетичних творів. Серед них вирізняються цикли: «Пісні о Севастополі», «Туристские песни», «Пісні о Белом движении», «Романтические песни». Його пісні звучать на радіо та телебаченні, вірші публікуються в газетах та поетичних альманахах.

Інститутський фах дозволив йому працювати регулювальником радіоапаратури, телеоператором, пізніше менеджером в комерційних структурах й лише згодом — редактором на телебаченні.

Зараз він журналіст часопису міської ради «Севастопольские известия».

Володимир — переможець фестивалю авторської пісні «Чатирдаг-2008» в номінації «Автор», лауреат фестивалів «Зимова Ялта 1987», «Зурбаган». Його CD альбоми «Севастопольський король», «Чорные пилотки», «Фронтное танго», «Пісні севастопольських дворів», «Крым. Туристские песни» знають у Севастополі та за його межами.

Аудіокнига «Речитатив» являє собою лазерний диск, на якому розміщені записи 36 поетичних творів у виконанні автора.

Шанувальники бардівського жанру вважають ці поетичні твори піснями, але автор недаремно назвав свою аудіокнигу «Речитатив». Однойменну назву має й друкована збірка його віршів.

Я не являюся абсолютним прихильником бардівського жанру, проте поетичне слово здатне зачепити за живе хоч когось. Я хочу сказати про інше, поділитися своїми спостереженнями колеги по перу, бо побачила диво.

На брифінгах та прес-конференціях ми, журналісти, як люди спостережливі, вивчаємо один одного, й за довгі роки приблизно вже знаємо, хто на що здатний. Отже, враження про колегу, як доволі розумну частину суспільства, склалося вже давно й сумніву не підлягає. Буває, ставлячи запитання якомусь чиновнику, журналіст так його стисне, так оздобить, так влучно ним вистрілить, що той бідолаха десять разів розгубиться перед тим, як відповісти, якщо, звичайно, зможе відповісти. У деяких випадках виокремити думку з того потоку свідомості буває важко. Тим дотепнішим виглядає журналіст — трохі вискочка (я про себе), трохі задавака.

Володя Губанов — не такий. Він запитує так серйозно й виважено,

ніби іспит складає. Є в нього малесенька вада вимови: незначна заїкуватість, яка вносить напругу в його спілкування з будь-ким. Я завжди переживаю, коли він ставить запитання, теж напружуюся, ніби можу чимось зарадити. Я б, звичайно, ніколи не наслідилася про це писати, якби не побачила дивовижу: вада абсолютно зникає, коли Володя бере гітару й вимовляє, виспіває, вихлопує назовні своє бачення життя, людей, яскравої кримської природи.

Голос тихий, проникливий, десь навіть юнацький, хоч скроні давно вже посріблені життєм:

...Кизиллову веточку
в алые губы целую,

в голубые глаза
несмышленного терна гляжу,
и не ведаю я,

что осеннюю песню лесную,
на гитаре негромкую музыку перевозжу...
— промовляє автор, й ти вже крокуєш разом з ним лісовою стежкою.

Або про вулиці рідного міста:
...Мне этой улицы покой —
родней волшебного нектара,
он напоит всегда задаром.
Подставит стоить

лишь ладонь...
Хіба він був на моїй вулиці — промайнула думка, а він вже крокує Фіолентом:

...Друзья мои, мы будем спасены,
покуда не поглекли, не сгорели,
ночного Фиолента акварели —
мы ими и поныне пленены...

Як казковий П'єро, сумний, з роками мудрий, годину поспіль він хлюпав на всі боки своєю тонкою душею, палким серцем, скаржився, що не нажив мільйонів, що ходив, може, не тими стежками... Гітара сумувала й раділа разом із ним. Близько ста прихильників його таланту, що прийшли на зустріч, слухали, затамувавши подих.

...Но я знаю, что пройдет год —
снова ход моим мечтам дам
златаю паруса сам
по реке пойду опять
вспять...

— запевняв автор, і численні друзі, що прийшли його підтримати, розуміли, що він каже чистісіньку правду. А я раділа, що серед нас, журналістів, є такі, як Володя, й вірила в цілість властивості мовного засобу з найменням речитатив.

Лідія СТЕПКО.

м. Севастополь.

«ОСВІЧУЄ НАШЕ ЖИТТЯ...»

Виповнилося 10 років «Коктебельському еколого-історично-культурному заповіднику «Кіммерія М. О. Волошина». З цієї нагоди працівники заповідника привітав в. о. Постійного Представника Президента України в АР Крим Віктор Плакіда.

Ваш заклад дарує кожному безцінну можливість доторкнутися до невичерпних джерел духовної, культурної та інтелектуальної спадщини визначної постаті Максиміліана Волошина, творчості якого, як промінь сонця, освічує наше життя й надає нам наснаги, — говориться, зокрема, у привітанні.

Тепло його серця, великий дух митця назавжди залишаються у яскравих неповторних творах, які допомагають кожному з нас плекати в серці любов до рідного краю, до кримської землі та виховують почуття великої гордості.

Висловлюю щире вдячність творчому колективу однодумців заповідника «Кіммерія М. О. Волошина» за те, що саме тут дбайливо зберігається пам'ять про нашого видатного співвітчизника.

Низький вам уклін за подвижницьку працю й багатогранну діяльність, за вірність покликанню, за те, що ви рік за роком здійснюєте значний внесок у розвиток культури Криму й України.

Від широго серця бажаю нових успіхів та звершень, здійснення бажань, творчого настрою й натхнення!

Міцного здоров'я вам і вашим рідним, щастя і добробуту!

З повагою, в. о. Постійного Представника Президента України в АР Крим Віктор ПЛАКІДА».

ВИХОВУВАТИ НА ЦІННОСТЯХ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

«За пропозицією уряду Василя Джарти у 2011 році в Стабілізаційному фонді республіканського бюджету буде закладено близько 20 мільйонів гривень на розвиток музеїв, заповідників і пам'ятників культурно-історичної спадщини Криму», — заявила 8 грудня заступник голови Ради міністрів Криму Катерина Юрченко на засіданні розширеної Колегії міністерства культури і мистецтв автономії.

У заході також взяли участь голова Постійної комісії ВР Криму з культури, у справах молоді й спорту Сергій Цєков, міністр культури і мистецтв АРК Тетяна Умрихіна, міністр економіки Криму Світлана Верба, міністр фінансів Криму Микола Скорик, міністр у справах сім'ї, молоді й спорту Криму Альона Плакіда та ін.

«Об'єкти культури й історії — це величезний ресурс для розвитку Криму, — вважає Катерина Юрченко. — Ми повинні дбайливо оберігати нашу спадщину, активно проводити фестивалі й виставки, популяризувати Крим за кордоном».

За словами віце-прем'єра, у Стратегії соціально-економічного розвитку Криму до 2020 року закладені принципово нові підходи до розвитку об'єктів культури і їхньому ефектив-

ному використанню. «Музеї й заповідники повинні мати ефективний кадровий потенціал, запроваджувати ефективний менеджмент і з дотаційних статті прибутковими», — підкреслила Катерина Юрченко.

На колегії була обговорена Концепція розвитку культури Криму на 2011-2020 роки — документ, що буде винесений на розгляд Ради міністрів на початку 2011 року.

«У 2011 році ми повинні приступити до створення в Сімферополі музею «Неаполь Скіфський», продовжити роботу зі збереження Лівадійського палацу-музею, Бахчисарайського палацу, Будинку-музею Антона Чехова в Ялті, особливо увага буде приділена сільським клубам і бібліотекам», — відзначила віце-прем'єр.

КУРС - НА ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ

У рамках Програми підтримки й розвитку малого підприємництва в Автономній Республіці Крим на 2009-2010 роки в «Універсальній науковій бібліотеці ім. І. Я. Франка» відбулася конференція «Розвиток сільського зеленого туризму, народних ремесел і ремесел».

У заході взяли участь представники виконавчих комітетів міських рад і райдержадміністрацій, вузів, громадських організацій підприємців, суб'єкти господарювання, що здійснюють діяльність у сфері сільського зеленого туризму, майстри народних